

Modern vetítéstechnika a színpadon

2005–2006 között egy új vizuális műfaj jelent meg. A legfőbb megjelenési formája az épületvetítés, sokan fényfestészetnek is ismerik, bár műfajilag a fényfestészet az ipari diavetítést jelöli. Az ipari diavetítőket állóképek vetítésére használták (használják), eredetileg színházakban, később koncertek, fellépések háttérvetítéseikhez. A fényfestészet elnevezése a vetítési technológiával (eljárással) magyarázható: üveglapra hőálló festékekkel festményeket festettek, amelyeket a fény erejével vetítettek ki. A diavetítők helyét lassan átvették a nagy fényerejű videoprojektorok, amelyek mozgóképvetítést tettek lehetővé.

A művészek 3D-s és 2D-s számítógépes szoftverekkel létrehozott animációkat kezdtek vetíteni háromdimenziós, térbeli felületekre: épületekre, színpadi díszletekre, installációkra stb. A háromdimenziós formákra kivetített mozgó tartalom szakszerű megnevezése a video mapping, 3D mapping (erre magyar szó nincs, de talán fordíthatjuk térvetítésnek). Az épületvetítés fogalma is ma már igen elterjedt.

A 3D mapping vagy a video mapping lényegében *videoszabászatot* jelent, azaz egy kreatív tartalmat úgy lehet elkészíteni (szabni), hogy az egy *nem sík* felületen is megjelenjen. Sőt, maga a térbeli felület, a forma, a tárgy vagy a díszlet erőteljesen fokozza a vizuális izgalmat. Miért is?

Amikor 3D-animáció kerül kivetítésre egy háromdimenziós felületre (legyen az épület vagy egy színházi díszlet), a térélmény olyan módon fokozódik, hogy képes kimozdítani a nézőt a megszokott látási, illetve megismerési sémákból. Ugyanis egy olyan eljárásról van szó, amely korábban nem létezett, így a nézők a látvány felfedezésének primer izgalmaival szembesülhetnek, hiszen egy olyan látvány jön létre, amelyet korábban nem láttak. Amikor egy épület homlokzatára vagy egy színházi díszletre vetítenek a művészek, úgy, hogy a kép igazodik az architektúra elemeihez, vagy éppen játszik azokkal, eltünteti, elmozgatja, átalakítja őket, lényegében új terek jönnek létre. Moholy-Nagy László ama korai vágyát érhetik el a mai művészek, ahol a (vetített) fény erejével a teret tudják átalakítani, modulálni.

Sokáig az épületvetítések taroltak fesztiválokon, céges rendezvényeken, de később az operaházakban és a táncszínházakban is megjelent a műfaj. A színházakban a mai napig ritkaságnak számít (még külföldön is), feltehetőleg a vetítéstechnika komoly költségei miatt. Magyarországon tudtommal az első színházi előadás, amely alkalmazta a 3D mapping tech-

► Zorba

FOTÓ: MEZEI BÉLA

► A kékszakállú herceg vára

FOTÓ: MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ARCHÍVUMA – JUHÁSZ ATTILA

► Hypolitos és Aricia

FOTÓ: MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ARCHÍVUMA – NAGY ATTILA

→ nológját, a Radnai Márk rendezte *Meanwhile in Kansas* című 2013-as előadás volt, melyet mindig telt házzal adtak elő a sajnálatosan járt Bárka Színházban.

FOTÓ: JONAS HARR FRIESTAD

► Stavanger Domkirke – Norvégia

FOTÓ: TONY KEARNEY

► Adelaide Művészeti Fesztivál – Ausztrália

2010 óta az operaházak is kezdték felfedezni a 3D mapping technológiát mint a látványt fokozó díszletelemet. Az ezt a technikát alkalmazó hazai előadásokról a SZÍNPAD rendszeresen beszámolt. A hazai Magyar Állami Operaházban 2011-ben vitték színre egy kísérleti előadásban a Ravel: *Bolero* balettet és Bartók: *A kékszakállú herceg vára* operát.¹ A Győri Balett nagy sikerű Zorba előadásának díszletét és video mapping vetítését a Németországban élő Dimitrij Simkin díszlet- és multimédia-tervező készítette.² Majd ismét a Magyar Állami Operaház mutatta be Rameau: *Hyppolitos* és *Aricia* operáját, mely-

FOTÓ: KRISZTIAN BODIS

► Breda kastély – Hollandia. Az első állandó mapping Európában

1 „A dimenziók küzdelme – balett és opera 3D-ben” (Szabó-Jilek Iván) – SZÍNPAD 2011. 4. sz.

2 „A Zorba táncjáték díszlete” (Vidos Tibor) – SZÍNPAD 2013. 1. sz.

3 „Vetítésparádé és barokk opera” (Borsa Miklós) és „A videoanimáció megszületése” (Bordos L. Zsolt) – SZÍNPAD 2013. 3. sz.

hez a videoanimációt e sorok írója készítette.³ A barokk operához igényes művészi koncepcióval lehetett illeszteni a legmodernebb technikát.

Napjainkban egyre több helyen alkalmazták a vetített hátttereket, de a tartalom tekin-

tetében óvatossá kell lenni, ugyanis olyan művészi koncepcióra kell koncentrálni, amely nem változtatja mozivá sem az operát, sem a színházat.

BORDOS LÁSZLÓ ZSOLT

► A párizsi Eiffel-torony kísérleti megvilágítása

Geo M6

KIEMELKEDŐ TELJESÍTMÉNY-MÉRET ARÁNY

HANGGAL TÖLTSE KI A TERET NE HANGSUGÁRZÓKKAL

Kimagasló teljesítmény az elképzelhető legkisebb dobozba zárva. Az új M6 rendszer szállítása, telepítése hihetetlenül egyszerű, és rendkívül kis méretének, esztétikus megjelenésének köszönhetően nem zavarja az építészeti tér arculatát.

A NEXO védjeggyé vált egyenletes frekvencia átvitel, kivételes zenei hangzást és a tökéletes beszédérthetőséget a GEO M6 is hozza, de szerény mérete ellenére még kimagaslóan egyenletes lefedettséget is produkál.

Függesztés egy mobil AV rendezvényen, színházi, vagy templomi installáció, esetleg egy étterem, vagy klub rendszere, egyben közösek: Nem a dobozok töltik ki a teret, hanem a kivételes NEXO hangzás.

LISYS-PROJECT

1142 Budapest, Tengerszem utca 78. Tel.: 06 1 307 6209 E-mail: mail@lisy-project.hu Web: www.lisy-project.hu

www.lisy-project.hu

Gondolat a dobozban.

NEXO